

POCHOPNY (29) *ai*

Oba o jasne.

comp pochopniejszy (6); -ejszy (1), -(e)jszy (5).

sg m N pochopny, pochopniejszy (3). ◊ *G* pochopn(e)go (1). ◊ *A* pochopny (1). ◊ *I* pochopnym (1). ◊ *f N* pochopną, [pochopniejszą] (5). ◊ *n N* pochopn(e) (1). ◊ *A* pochopn(e) (1). ◊ *pl N m pers* pochopni, pochopniejszy (4). *subst* pochopn(e), pochopniejsz(e) (6). ◊ *G* pochopnych (1). ◊ *D* pochopnym (1). ◊ *A m pers* pochopné, pochopniejsz(e) (2); -é (1), -(e) (1). *subst* pochopné (1). ◊ *I m* pochopniejszemi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Skłonny; pronus Vulg* (19) :

a. *Mający pewne predyspozycje psychiczne [ku czemu]* (7) : swowolni nie będą tak śmieli a pochopni ku gwałtom, ku mordom, ku działaniu krzywd *Diar* 92.

W przeciwstawieniu: »odwrocony ... pochopny« (1): żeśmy iuż wśzyfcy z rodziu fwego/ odwroceni fą od dobrego/ á pochopni y fklonni ku złości *WujJudConf* 63.

Wyrażenie: »pochopny ku złemu, ku złości(am), [do złego]« = *in malum pronus Vulg* [szyk 4:1] (3:2): Abowim przyrodzenye ludzkye pochopne yeft ku złemu. *KromRozm I N2v; KromRozm II i3v; Leop Gen* 8/21; *WujJudConf* 63; A gdy iuż poczęła fię miedzy ludźmi złość zámnażác/ á kázda myśl ferdeczna pochopna była ku wżemu złemu ná wżelki czás. *WerGość* 263; [*JanWróż* 7].

Szeregi: [»prędkie i pochopny«: fkázona náturá náłzá ták ieft bárzo krewka/ że záfwe do złego niż do dobrého prędfza ieft y pochopnieyfza. *JanWróż* 7.]

»pochopny i skłonny« (2): iefli biaległowy fą pochopnieyfze/ y fklonnieyfze ku grzechowi/ [...] niż męfzczyzni/ á przedfię mimo to wśzytko/ więcey fie ftrzymywaią od złego [...] niż męfzczyzni: tedyć *GórnDworz* Aa2; *WujJudConf* 63.

b. *Chętny; fervens JanPrzyw* (9) : Lecz ty pochopné bacząc chęci moié/ W dobré obrociłz choćby liché były/ Bo ty vmacniałz káždého z nas siły. *ZawJeft* 19.

pochopny do czego (2): Do tych przećię przyłóżyć mogę/ oného pámięci nieśmiertelnéy Królá náłzé⁸⁰ Stephaná/ o którého łálce y intentiiéy [...] wiedziałes dobrze W.M. iáko była do porátowánia rzeczy tákich przykładem infzych pochopna *JanNKar* Bv; *VotSzl* Cv.

pochopny ku komu, ku czemu (6): gdyż żáden rzeczy Bołkich nigdy poiąć nie może/ áni ku Pánu Bogu pochopnym będzie/ iefliż z vprzeymem á chutliwem fercem nie poda fię iemu *BibRadz* *4, *4; *SienLek* 29; więc iżby pochopnieyfzy pan był ku cnotham/ fpomnieć mu będzie mógł one znáczne ná fwieczcie ludzie *GórnDworz* Ee7; To tedy obaczywfzy/ będzie Pleban pilnieyfzy w tych rzeczy náuczánium ktore powiemy/ y ludzie Chrześcijánfcy ku fłuchánium pochopnieyfzy fię sftáną. *KuczbKat* 345; *SarnStat* 886.

Szereg: »pochopny i chutliwy« (1): ábychmy ferce pochopne y chutliwe ku piłmam świętym przynofili *BibRadz* *4.

c. *Podatny na uleganie pewnemu działaniu fizycznemu* (3) :

pochopny do czego (2): Siarká to tedy być muśi/ która rzecz ieft nie ták tłufta/ y do zgorzenia nie ták zbytnie pochopna. *Oczko* 6v, 6v.

pochopny ku czemu (1): á cokolwiek sniey [tj. z wilkości] krwie będzie/ będzie nieczyfsta/ á bárzo pochopna ku lkázeniu. *SienLek* 5.

2. Zdolny, pojętny (9) : Capax, pochopny *BartBydg* 22b.

pochopny ku czemu (6): Ciało białe á tłufte, człowieka biegle⁸⁰ znamionuie, áku wżitkiemu pohepnego [!] *GlabGad* P5v; Przeto oni ftarzy a mądrzy ludzie dziatki fwe w tey nauce [liczby] naprzod vczyć dawali/ aby ku wżytkim rzeczám byli pochopnieyfi/ y w fprawach wżitkich roftropnieyfi. *KłosAlg* A4; Bo thymi czáfy/ będą ludzkie dowcípy náder ku náukám pochopne *LeovPrzep* D; *RejPosWstaw* [41³] [3 r.].

Wyrażenie: »rozum pochopny« (1): zwłafzczá ifz miał ferce do dobrego náfienia fprawne/ rozum pochopny/ pámięć lipka [!]/ która dochowác y zátzymác wiele mogłá/ á ięzyk wymowny y wdzięczny. *SkarŻyw* 372.

Iron. [do czego] (1): którzy obawfiy fobie Hetmánem Máhométá/ co był wiarę krześciánfką porzucił/ przestáli ná wżyftkim iego złym [...] ftánowieniu/ y ná niezbožnéy wierze/ którémá summá byłá tá: áby nád rozlanie krwie Krześciánfkiey/ wdzięcznieyfi/ y milszá ofiárę Bogu bydź nie rozumieli: do czego ten zły człowiek/ miał vcźnie bárzo pochopne. *OrzJan* 27.

3. Bystry, wartki; proclive volubilis, proclivus Cn (1) : VCieřzna lutni/ [...] Ty vmięřz Tygry/ vmięřz láfy wodźić/ Y bieğ pochopnym řtrumienióm zágrodźić *KochPieř* 49.

Synonimy: **1.** skłónny; **b.** chętny, chutliwy, ochoczy, ochotny, skwapliwy; **2.** bystry, pojętny; **3.** bystry, prędky, wartki.

Cf **NIEPOCHOPNY**